

Catalunya, una economia de bases sòlides en la que confiar, i alguns reptes de futur

MARCEL PRUNERA

Director general de Promoció Econòmica de la Generalitat de Catalunya

L'economia catalana ha passat els darrers anys per una etapa destacada de creixement (des del 2004 per sobre del 3% cada any, el 3,7% l'any passat, i arribant al 3,9% del 2006), coincidint amb un període de creixements similars a tota Espanya, mentre la zona euro creixia al voltant d'un punt menys. Aquesta fase tot just la deixem enrere per un canvi de cicle que confiem que serà breu –les darreres previsions de creixement per l'any 2008 preveuen un punt menys que l'any anterior; descens significatiu, però encara una bona taxa de creixement.

Els anys de bonança ens haurien d'haver servit per reforçar els pilars que sustenten la nostra economia, i crec que efectivament ha estat així. Catalunya té una economia de bases sòlides i està més preparada que moltes altres del seu entorn per afrontar moments de desacceleració com els que han començat a produir-se per tot el món. Del somni de la convergència amb Europa de fa unes dècades, hem arribat a ser-ne un motor, una regió per sobre de la mitjana i entre les més avançades en variables tan significades com el PIB per càpita. Des de fa uns anys, s'han iniciat les transformacions estructurals per completar el canvi de mode productiu cap a una economia amb major productivitat, més innovadora i basada en el coneixement. En moltes coses hem avançat favorablement, en algunes encara hem de seguir fent-ho àmpliament i tenim variables que plantegen reptes i canvis pendents.

Els avenços

Variables en les que hem avançat favorablement:

1. La transformació del model en si. La necessitat de canviar el model de competitivitat s'ha assumit pels actors econòmics. El Govern i els agents socials van signar l'Acord Estratègic per a la internacionalització, la qualitat de l'ocupació i la competitivitat de l'economia catalana, que és l'exercici de concertació més important que s'ha fet mai a Catalunya en política econòmica.

2. Els creixements dels darrers anys han reforçat el teixit empresarial de *pimes* i empreses familiars, una bona xarxa en moments de desacceleració.

3. Els comptes públics estan sanejats.

4. Les dades d'internacionalització són molt positives –les exportacions fa anys que creixen a índexs molt per sobre de la mitjana de la UE-25, i amb evolucions molt positives de les exportacions de béns de capital i d'alt nivell tecnològic.

5. Els nivells d'ocupació assoleixen els objectius de l'agenda de Lisboa (per sobre del 70% des de 2005, del 60% en dones i del 50% en majors de 45 anys). Tot i els increments d'atur dels darrers mesos, els anys 2005 i 2006 hem ratllat la plena ocupació amb taxes del 6,5%.

6. Hem avançat en qualitat de l'ocupació i s'ha consolidat el marc català de relacions laborals.

7. Seguim atraient inversions potents, però a la vegada atraïem també noves activitats.

8. Les dades d'innovació i recerca, tot i ser encara clarament insuficients –al voltant del 1,4% del PIB en R+D l'any 2005–, especialment en l'àmbit privat, han patit una inflexió positiva que fa pensar que els esforços fets ens han portat pel bon camí.

9. Els nivells d'inversió, tant privada com pública, han pujat significativament i encara ho faran al menys per la banda pública en el futur, començant per l'any 2008: infraestructures derivades del desplegament de l'Estatut, la Disposició addicional 3ª i l'acord Castells–Solbes, i l'esforç sostingut de la Generalitat des de l'any 2005.

10. Bona dotació d'infraestructures de recerca.

11. Fort impuls públic al desenvolupament de sòl industrial.

12. Som un dels països d'Europa amb més emprenedors i creació de noves empreses, moltes d'elles de base tecnològica.

13. La xarxa d'universitats i escoles públiques de Catalunya és una fortalesa encara que tinguin molts aspectes en els que millorar.

14. El sistema financer espanyol i català han mostrat la seva fortalesa fins i tot en els darrers mesos arran de les crisis internacionals.

15. La construcció ha explicat una part dels creixements, i ara el repunt de l'atur, però d'altres sectors tradicionals i emergents han crescut i la composició sectorial és diversa i rica.

16. Els plans de desenvolupament d'habitatge inclosos al Pacte Nacional de l'Habitatge.

17. La tradició de col·laboració públic-privada que en els darrers anys s'ha potenciat i ha despertat propostes traïdores de futur molt interessants per tot el territori.

18. El desenvolupament del sector salut i altres instruments de política social que a més de garantir la cohesió social permeten externalitats positives en forma de sectors econòmic de futur.

19. La immigració, que ha explicat una part important del creixement passat i segurament explicarà bona part del creixement futur, fins i tot en desacceleració.

20. La confiança que el 2008 portarà un nou sistema de finançament.

Els reptes de futur

Els aspectes positius, però, no ens han de fer oblidar els reptes de futur més importants que tenim, alguns d'ells febleses que ens perjudiquen i amenacen i posen en risc la nostra capacitat de competir:

1. La dotació de capital humà, el més important per garantir el futur. Una variable que es forma a llarg termini però sobre la que cal actuar amb tota la prioritats en el curt: el funcionament del sistema i la lluita contra el fracàs escolar, la capacitat d'articular, d'una vegada per totes, una formació professional útil i de qualitat, l'aprenentatge d'anglès i la consecució d'universitats d'alt nivell, vinculades a l'empresa i a la creació de riquesa i ocupació.

2. Les infraestructures. Hem aconseguit mobilitzar els recursos; ara no podem fer més tard en dotar-nos de bones connexions amb Europa, de reforçar els ports, consolidar l'aeroport, renovar la xarxa de rodalies, resoldre el tractament de residus i garantir el subministrament d'energia, aigua i telecomunicacions.

3. La modernització de l'administració, un dels grans dèficits del país i amb una repercussió econòmica directa i indirecta de gran impacte. L'administració pública a Catalunya, amb diagnòstics diferenciats segons els nivells, necessita un procés de canvi que la faci més eficaç i eficient: la simplificació administrativa i regulativa, l'agilització en la presa de resolucions, prestigiar les carreres públiques, l'autonomia de gestió, la insuficient dotació de recursos a les administracions locals, la manca d'*accountability* i d'avaluació i control sobre els rendiments dels recursos

destinats a universitats i tants d'altres ens autònoms de caràcter públic, etc. Defenso una administració potent però àgil i eficaç que exerceix d'agent rellevant de l'economia creant externalitats positives, facilitant un entorn afavoridor pel creixement i l'activitat econòmica, millorant les condicions de mercat i dirigint les condicions de competitivitat de Catalunya.

L'empresa catalana no creix al ritme que marca la globalització i la internacionalització com ho fan les empreses d'altres països. Tenir grans empreses, empreses ambicioses –i mercats financers i marcs regulatoris que les propiciïn– no és incompatible amb la solidesa de la xarxa de *pimes* que ens dóna força; ans al contrari, la reforça i n'esdevé un element tractor

4. La inflació i especialment el diferencial amb Espanya –que hem anat retallant darrerament– i amb Europa.

5. La lluita contra la precarietat en l'ocupació que impedeix consolidar nivells de vida i projectes vitals. En aquest punt sobre el que ja s'està actuant amb resultats positius, cal un procés de reflexió de fons: precarietat, nivells salarials insuficients, riscos laborals, mancances en la formació professional, fracàs escolar i abandonament prematur de l'educació, dificultat d'accés a l'habitatge, nivells d'endeutament elevats, immigració irregular, són elements que, al voltant de la qualitat de l'ocupació, conformen una equació relacionada que esdevé un repte de primer ordre. Calen nous pactes socials per construir un model de benestar, de treball, redistributiu, o d'habitatge que s'adapti a les noves problemàtiques i garanteixi que a la vegada que dotem de majors flexibilitats, models de viabilitat i autonomia a persones i serveis

públics, fem més sòlides les xarxes de protecció.

6. La compaginació d'activitat econòmica i medi ambient.

7. La integració a llarg termini de la immigració.

8. El dimensionament de les empreses. A Catalunya en general les empreses tenen nivells baixos de creixement. Falten empreses noves que comencin processos d'alt creixement, falten *pimes* que esdevinguin grans empreses i les grans empreses de Catalunya rarament ho són al món; hi ha poques sortides a Borsa, poques compres i poques fusions. L'empresa catalana no creix al ritme que marca la globalització i la internacionalització com ho fan les empreses d'altres països. Tenir grans empreses, empreses ambicioses –i mercats financers i marcs regulatoris que les propiciïn– no és incompatible amb la solidesa de la xarxa de *pimes* que ens dóna força; ans al contrari, la reforça i n'esdevé un element tractor.

En conclusió, tant elements de base com factors que han millorat en els darrers anys permeten pensar que Catalunya té una economia sòlida sobre la que seguir construint un futur de creixement. Estem preparats per a la desacceleració internacional, en l'àmbit dels factors sobre els que podem tenir algun control, i molt a punt per tornar a protagonitzar una etapa de gran prosperitat tant bon punt s'acabi. La combinació dels elements mencionats, els que ja evolucionen positivament i els que hem d'aconseguir que encara ho facin més ens han de dur a millores en la productivitat, i aquesta a que els creixements siguin sostinguts. L'impuls de programes de millora en aquelles variables on tenim amenaces és la guia per completar el mapa de la competitivitat. Al final, darrere les fites i les transformacions pendents, s'hi amaga l'objectiu més important: consolidar l'Estat del benestar i la qualitat de vida dels nostres ciutadans. ■